

SEDİRDEN SANDALYEYE

Metin SÖZEN

Osmanlı İmparatorluğu'nun geniş coğrafyasında yüzlerce yıl içinde gelişen mimarlık ortamının geçirdiği evrimi,-başlığından anlaşıldığı gibi-etkilediği, etkilendiği ortamları, günümüz insanına yaşayan öğeleriyle sergilemeyi amaçlayan film, bazı temel öğelerden yola çıkmaktadır. Bütünleştirici, bağlayıcı öge olarak su, köprü; mimarlık-insan ilişkilerinin somutlaştırılması için de suların çevresinde oluşmuş ilginç tarihsel kentler hareket noktası olarak ele alınmaktadır.

Büyük bir kültür gölü olan Akdeniz başta olmak üzere, sınırları aşır Karadeniz'e dökülen Tuna nehri ve diğerleri bu amaçla değişik boyutlarda ve yoğunlukta çevreleriyle, üzerlerindeki köprüleriyle birlikte gündeme getirilmekte, Paris, Roma, Floransa, Venedik, Viyana, Budapeşte, Pécs, Belgrad, Saraybosna, Vişegrad, Mostar, Poçitel, Priştine, Üsküp ve diğer kentlerde insan-kentsel çevre ilişkileri saptanmakta, böylesi bir geniş alanda mimarlık yoluyla kültürlerin karşılıklı etkileşimlerinin temel noktaları belirlenmeye çalışılmaktadır.

Bir anlamda bütün bu suların keşistiği nokta olan Boğaziçi ise, filmin kilit noktasını oluşturmaktadır. Batıdan Doğuya, Doğudan Batıya yüzlerce yıl özellikle büyük imparatorluklar eliyle sürekli yorumlanarak aktarılan mimarlık değerlerinin, nasıl bir kentsel imaj, ne gibi simgesel değerler oluşturduğu, bunun, daha önce belirtilen kentlerin anıtsal yapılarından en yalın evine kadar nasıl yansıdığı gösterilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca zaman içinde ortaya çıkan her yeni üslubun, geniş bir coğrafyada dar, yapay sınırları aşarak nasıl yorumu uğradığı sürekli vurgulanmaktadır. Versailles Sarayı'ndan Boğaziçi'nin iki kıyısını süsleyen Dolmabahçe ve Beylerbeyi saraylarına uzanan etkilerden, Art Nouveau akımının her kentte ve Boğaziçi kıyılarındaki yalılarda geçirdiği serüvene kadar, geniş bir çizgide yoğun ilişkiler düzeni belirli bir çerçeve içinde değerlendirilmektedir. Bütün bu değişmelerin somut sonucu, bir bakıma Topkapı Sarayı'ndaki sedirin, geçen zaman içinde yerini bıraktığı Dolmabahçe Sarayı'ndaki sandalyedir. Siyasal, toplumsal, kültürel yapıdaki değişmeler, bir anlamda mimarlıkta en somut, kavranabilir sonuçlara ulaşmakta, böylece Doğudan Batıya Avrupa'ya, Avrupa'dan Doğu'ya karşılıklı akan etkiler, Boğaziçi'nde nefes almakta, yeni yorumlara uğramakta, sonuçta ortak yanlarına rağmen her ülkede yeni boyutlar kazanmaktadır.

Bunların dar, bağnaz yaklaşımlarla değil, sınırsız bir açıklık içinde yeniden değerlendirilmesi ise, günümüz insanının geçmişe, tarihsel ve kültürel mirasa daha sağlıklı bakabilmesine, suyu, yeşili, daha doğru kullanabilmesine neden olacak, akan suyla birlikte yeni kültür köprüleri kurulabilecek, sedirden sandalyeye geçişin nedenleri daha açık belirlenebilecektir. Kısacası, geçmişten geleceğe akıp gelen ögelerin artık herkesin ortak malı olduğu, bunlara başka gözle bakmanın, yeniden daha geniş yorumlamanın günümüz insanının yaşamına yeni boyutlar, yeni tadlar getirebileceği böylece vurgulanmış olacaktır.

Bayanlar, Baylar

Dünya hızla değişiyor. İhtiyar dünyamızda hiçbir şey saklı kalmıyor. Önemli bir haber aynı gün dünyanın her yerinde duyuluyor. Böylesi bir çağda yeşil tükeniyor, su rengini kaybediyor. İçimize çektiğimiz hava dünkü kadar temiz değil. Bizleri ortak kılan konular artık su, hava, yeşil. Kuşkusuz bunları anlamlı kılan, içinde yer aldığı tarihsel ve kültürel birikim. Geleceğe bırakacağımız en değerli miras.

şimdi bize düşen, hepimizi birbirimize bağlayan, bu değerleri daha sağlıklı korumak. Bu mirastan ortak yararlanmak. O zaman savaşlar azalabilir. Yapay sınırlar kültür ve sanatla ortadan kalkabilir. Dünyaya, bağnaz yaklaşımlar egemen olamaz. 1988 Avrupa Sinema ve Televizyon Yılı nedeniyle yapılan bu girişimler amacına ulaşabilir. 30 yıldır sürekli savunduğum bu düşünceleri bakalım filmde de sizlere aktarabilecek miyiz.

Bütün katkıları dokunanlara, ben ve arkadaşlarım içten teşekkürlerimizi iletiriz.

Saygılarımla.

BÜYÜK SULAR BÜYÜK KÜLTÜRLER

SEDİRDEN SANDALYEYE

METİN SÖZEN

- o 29 Ağustos 1526 Macaristan. Tuna nehrinin batı kıyısı Mohaç. Macar Kralı II. Layoş (Louis) ile "Muhteşem" adıyla ünlü Sultan Süleyman'ın orduları karşı karşıyalar. Günlerdir süren yağmurlarla ışığı unutan gün, neredeyse bitti bitecek. Büyük bir gürültü, binlerce insan, ölenler, öldürenler. Macaristan'ın Osmanlı İmparatorluğu topraklarına katıldığını duyuran seslere, insanların, atların, biraz ilerideki bataklıktan gelen sesleri, iniltileri karışıyor...
- o Kalkan sisle birlikte büyük bir sessizlik var bugün aynı yerde. Ölenler, öldürenler hep birlikte ölümsüzlüğü paylaşıyorlar. Savaşlar, barışlar, ulusları birbirinden ayıran sınırlar yok onlar için. Dün önem taşıyan ne varsa anlamını yitirmiş. Bu uzayıp giden sessiz çevrede şimdi, geçmişe-geleceğe dar bakmayan sanatçıların yarattığı "**Anılar Parkı**" var...
- o Bugün savaşta ölenlerin kemiklerini simgeleyen Anılar Parkı'nın kapısından girerken, acaba bizlerde değişik duyguların güçlenmesini sağlayan ne? Bunun belki tek bir cevabı var: Büyük kültürlerin, yaşama kültürünün zaman- mekân tanımayan varlığının, usta sanatçılar eliyle doğru yorumlanması, ölümsüzlüğe ulaştırılması...
- o Dün neredeyse savaş alanından gelen sesleri duyacak kadar yakın Peç Peç (Pécs) kentinde dolaşırken, Mohaç'da savaşanlardan çok, her iki ulusun bıraktıklarıyla günümüze anlam veriyoruz bugün. Kentin merkezindeki Gazi Kasım Paşa Camisi ve çevresi, bunu kanıtlar gibi yaşamın içine karışıyor, dünü bugüne bağlıyor, geçmişe tanıklık ediyor...
- o Budapeşte'de ise, 143 yıllık Türk egemenliğinin son Budin valisi Abdurrahman Abdi Paşa'nın mezar taşındaki "**Kahraman Düşmandı, Rahat Uyusun**" yazısı, gene aynı gerçeği, geçmişe nasıl bakılacağını vurguluyor bugün.

- o 1541 yılında Budin'de şehit düşen Bektaşi dervişi ve şairi Gül Baba'nın türbesinde, hilal biçimindeki aydan yansıyan ışıklar ise, gene bu anlamda kenti aydınlatıyor, bugün de çalışan Osmanlı hamamlarının dumanlı kubbelerine karışarak, geçmişle - gelecek arasında güçlü bağlar kurmamızı sağlıyor.
- o **"Aslanların korumasına rağmen her savaşta yıkılan Tuna üzerindeki bu köprülerin, bu köprülerin iki yakasındaki büyük kentlerin, savaşlar barışlarla birlikte sürekli büyümesi, her dönemin incelikleri ile donanması, değişik kültürlerle beslenmesinin bir anlamı olmalıdır"** diyor insan kendi kendine. Çünkü ihtiyar dünyamızda hiçbir şey boşuna oluşmuyor. İncelikler, güzellikler kolay kolay bir araya gelmiyor. Dünyanın dört bir yanından, dört mevsim insanlar boşuna bu yerleri, Budapeşte'yi ve diğerlerini görmeye koşmuyor. Büyük sular, büyük kültürler, büyük kentleri boşuna yaratmıyor, onları insanlar köprülerle boşuna birbirine bağlamıyor.
- o Güçlü sularla beslenen kültür kentlerinde her incelik, kuşlardan çocuklara sanki doğalmış gibi yansıyor. Her inceliğin oluşmasında değişik kültürlerin payı olduğu, çoğu kez ilk bakışta anlaşılmıyor, yaşamın içinde herşey buzlar gibi eriyip gidiyor.
- o Bir bakıma bu kentlerde sürekli izleyeceğimiz batan güneşin her anının da sanki özel bir görünümü var. Budapeşte'de olduğu gibi, büyük kültür suyu Tuna'nın her kentten geçerken iki yakasını bağlayan köprülerin suya yansması bile birbirinden farklı. O kentlerin tarih derinliği, suda başka bir kimlikle beliriyor.
- o İnsan Tuna'yı izlemeye görsün, bir bakarsınız dünya kültür kentlerinin her biri yavaş yavaş kendini ele verir: Bir başka güzellikte, bir başka incelikte. Viyana'da Tuna ile kentin ilişkisi bir başka olur. Su ünlü Schönbrunn Sarayı'nın uzayıp giden bahçelerinde, güneş ile birlikte her an değişen bir başka yüzünü ele verir.
- o Viyana'da da değişik dönemlerin, değişik kültürlerin birbirine sıkıca bağlandığını, her izin bir anlamı olduğunu insan kısa sürede anlar. Viyana kapılarını sürekli zorlayan Osmanlı'nın bıraktığı küçük-büyük izler, bir bakıma kültürel ilişkinin güçlülüğünü, sürekliliğini simgeler. Doğu-batı kültürünün sınırını çizer.
- o Bir noktaya uzun uzun bakarak, bütün bu geçmiş kültürleri düşünen Goethe'nin önünde sürekli değişen ilanlar bile, artık ilişkiler düzeninin

geçmişten biraz farklı olduğunu vurgular. İlanları anlamlı kılan kubbeli örtü ise, doğu-batı geleneğinin ortak yönlerini sergiler.

- Uzun
- o Türklerin adının verildiği parklarından kiliselerine, metro istasyonlarından evlerine, apartmanlarına kadar uzanan her yenilik, bir anlamda Viyana'da doğu-batı kültürlerinin uygun yıllar içinde geliştirdikleri değerlerin mimarlıktaki yansıması gibidir. Viyana'nın inceliklerin egemen olduğu kent kimliğine ulaşmasında, özel konumunun da payı olmalıdır. Her gelişen, büyüyen kültürün, Viyana'nın canlı ortamında yaşama geçebilecek olanağı bulması, müzikten mimarlığa her alanda kendini ele verir. Yaşama karışır.
 - o İstanbul'dan Viyana'ya uzanan uzun kültür yolunda ise, tarihin her döneminde, doğudan batıya batıdan doğuya binlerce incelikler akmıştır. Savaşların barışların ardından kültür suyu Tuna, Karadeniz'e dökülüp Boğaziçi'ne ulaşırken, artık döneminin en büyük İslam başkenti İstanbul, başta Mimar Sinan olmak üzere, yüzlerce sanatçı tarafından erişilmez silüetine ulaştırılıyordu. Topkapı Sarayı'ndan imparatorluğu yönetenler, Akdeniz'den, Karadeniz'den bütün büyük suların akıp geldiği, kaynaştığı Boğaziçi'ne bakarken, imparatorluk kültürünün ne anlama geldiğini çok iyi biliyorlardı. Her dönen günle birlikte geleceğe uzanmanın yolunun kültürden geçtiğini somutlamak istercesine, Balkanlara, dört bir yana, yeni bir anlayışla İstanbul'daki gelişmeleri hızla aktarıyorlardı...
 - o Artık, tanrının, gökyüzünün, imparatorluğun, sultanların simgesi olan kubbe, çağların mimarı Sinan ve arkadaşlarının elinde yapay bütün ayrıntılardan arındırılıyor, Edirne Selimiye Camisi'nde olduğu gibi gerçek kimliğine ulaştırılıyor, böylece "Kubbe Mimarlığı" ulaşabileceği doruk noktasına erişiyordu. Bir bakıma kubbe, sular, köprüler gibi, kültürlerin aktığı, kaynaştığı diğer bir simge oluyordu.
 - o İslam dünyasının başkenti İstanbul'da kubbeler kente gerçek kimliğini verirken, kültür gölü Akdeniz'in bir başka noktasında, Roma'da, Sen Piyer Kilisesi'nde, gene aynı simgesel değerleriyle kubbe, hıristiyan dünyasının kutsal merkezini vurguluyordu. Başta Michelangelo olmak üzere Rönesans ve sonrasının mimarları, Sinan'dan oldukça farklı bir yaklaşımı egemen kılıyorlardı. Bütün bu ilişkileri bağlayan gene sular, güvercinler olacaktı. Günün her saatinde, çocukları, büyükleri, yaşlıları çevresinde toplayan sular...

- o Roma'da dört bir yanda görünüme giren sulardan başımızı kaldırdığımızda karşımıza çıkan Roma İmparatorluğu'nun büyük kubbeli yapısı Pantheon ise, ister istemez geçen zaman içinde kubbe mimarlığındaki büyük değişmeyi aklımıza getirecektir.
- o İnsan, Roma, Doğu Roma, Osmanlı imparatorluklarının başkentlerinde geçmişle-gelecek arasında ilişki kurmaya, kültür akışlarının ipuçlarını aramaya başladı mı, sayısız bağlantılar kurar. Bir bakıma Roma ve İstanbul, ilginç tepeleriyle herşeyi ortak sergiler gibidir. Roma'da ünlü İspanyol merdivenlerini çıkarken birden "Dar Turco" yazısıyla karşılaşma, ister istemez İstanbul'u anımsatır. Buna bir de Roma'nın ünlü köprüleri eklendiğinde, su, köprü, kubbe ve merdivenlerle Büyük Sular, Büyük Köprüler'in ne anlama geldiğini, neleri birbirine bağladığını insan bir kez daha anlar.
- o Su, köprü, kubbe denildi mi, Rönesans'ın ünlü kenti Floransa, Roma ile birlikte varlığını duyurur. Arno ırmağını bağlayan köprüler üzerinde insanlar, yaşadıkları günü içlerine çekerler, dostlukları pekiştirirler. Suyla, köprülerle birlikte, bambaşka bir yaşam biçiminin kente nasıl egemen olduğunu bir kez daha anlarlar. Köprülerin üç yüzü, gündüzü, gecesi, gölgesi olduğunu görürler. Sokaklarında meydanlarında dolaşırken güçlü sanatçıların, kentlerin kimliklerini oluşturmadaki önemlerinin farkına varırlar.
- o Kentin görünümünde bir diğer ağırlık noktası ise, Santa Maria del Fiore Katedrali'nin kubbesidir. Bu ünlü kubbe, sanki her haliyle birçok yapıya öncülük ettiğini sürekli vurgular. Kulesi, ünlü tunçtan kapılarıyla Vaftizhanesi, Floransa'nın simgesi gibidir.
- o Bir başka kent, insan alışkanlıklarını altüst eden kent, Venedik... İnsanların arkasından taşıtların itmediği, gezerek, görerek, selam vererek, dar yollarında sohbet ederek, her alışılmışın tersine çevrildiği Venedik... Başka türlü de yaşanabilir dedirten Venedik... Sisli, güneşli günde renkten renge giren gondolların ilişkileri düzenlediği Venedik...
- o Değişik düşüncelerle dolu, bu herşeyin tersine döndüğü kentte, gondolla Büyük Kanal'da (Canal Grande) dolaşırken, bir bakıma sarayların, evlerin, kiliselerin, köprülerin cephelerinde, bütün bir Akdeniz, değişik kültürler, değişik üsluplar biraz gizli, biraz kendilerini ele vermeden önümüzden geçerler. Bir bakarsanız uzun yıllar Venedik'teki Türk tüccarlarının yaşadığı, bugün Tabiat Tarihi Müzesi olan "Türk Sarayı" (Fondaco dei Turchi) karşımıza çıkar. Zaman içinde sürekli değişen cephesiyle, geçmişte İstanbul-Venedik arasındaki kültür ve ticaret ilişkilerindeki değişimleri simgeler gibidir...

- o Dünya'daki her dilin duyulabildiği, çocukların, kuşların seslerinin etrafa yayıldığı San Marco Meydanı'nda, tarihin her döneminde ticaretle kültürün birlikte yürüttüğü, dört bir yana sinmiş gibidir. İtalya'da sanat ve mimarlık alanında doğu rüzgarlarına en açık kentlerden biridir Venedik... Bu her adımda değişik bir biçimde karşımıza çıkar. Güvercinlerden başımızı kaldırdığımızda, San Marco Kilisesi'nin cephesinde doğudan, belki İstanbul'dan gelmiş kişilerin, koyu tartışma ortamı içinde göz ucuyla bizlere baktığını görürüz.
- o Venedik, tarihin her döneminde İstanbul ile çok yönlü ilişkiyi sürdürmesini bilmiş İtalyan kentlerinin başında gelir. Bir bakıma İstanbul'da Galata, İtalya ile bu ilişkilerin düzenlendiği yerdi düne kadar.
- o Bir yanda güçlü akan Tuna nehri, öte yanda Akdeniz'in durmayan suları arasında uzun yıllar yeni bir yaşama kültürüne tanık oldu bütün Balkanlar. İstanbul'dan güçlenerek gelen bu yeni kültür, gene suların çevresinde, kaynağında gelişti... Gelişen yeni inançları, yeni düşünceleri gene sular taşıdı, gene köprüler bağladı birbirine. Mostar yakınında Bilagay'daki (Blagaj), suya gölgesi yansıyan Osmanlı tekkesinde olduğu gibi, Buna nehrinin çıktığı ıssız yerler şenlendi, doğa yeni bir anlam kazandı.
- o Kaynağından çıkan suyun büyümesi gibi , yeni inançlarda büyüyerek, Yugoslavya başta olmak üzere bütün Balkanları sardı, sarmaladı. Bugünkü adı Tetovo olan Kalkandelen'deki Harâbâtî Baba Tekkesi, birbirinden ilginç yapıları, zengin bezemeleriyle, Yugoslavya'ya hızla yayılan yeni kültürün belgeleri olarak, günümüze kadar varlığını sürdürmesini bildi. Değişik bir yerleşme anlayışını simgeledi.
- o Kalkandelen'deki Alaca Camisi ise, Osmanlıların Balkanlarda gözükteği ilk günden başlayarak, zaman içinde değişen mimarlık anlayışının bir simgesi gibi, rengarenk cepheleriyle bu yeni oluşuma katıldı.
- o Yugoslav yazar Ivo Andriç'in yazılarında özel yer verdiği Poçitel (Pocitelj), bir bakıma Neretva ırmağı kenarında bir ışık gibidir: Camisi, hanı, hamamı, yapturanları içinde yaşıyor gibi duran eski evleriyle. Sanki aradan yüzlerce yıl geçmemiş gibidir. Dalında kurumuş nar,öten kuşlar,yollarda parlayan taşlar, zamanı durdurmuş gibidir.
- o İnsan büyük imparatorlukları bütünleştiren kültürlerin ne anlama geldiğini böyle yerleri görünce anlar. Rüzgarda uçuşan perde, saksıdaki çiçek ise, Neretva ırmağında ölen güneşin ışıklarıyla başka renklere bürünür, dağınık düşüncelerimizi birbirine bağlar.

- o Kentler de insanlar gibidir. Doğarlar, gelişirler. Onların da acılı-sızılı, mutlu günleri olur. Böyle günleri var diye insanlar onları terketmez. Çünkü insanlar yaşadıkları yere benzerler. O yerin suyuna, o yerin toprağına benzerler. Kentleri de yaşanır kılan belki budur. Uzayıp giden gölün kıyısında bizleri bu düşüncelere ulaştıran, kuşkusuz Ohri'nin (Ohrid) evleri, dar sokaklarıdır.
- o Eğer yolumuz Yugoslavya'da Ohri'ye değilse, Anadolu'da yüzlerce yerleşme yerinden örneğin Safranbolu'ya düşse, Ohri'deki düşüncelerimiz, tekrar canlanır, yaşama kültüründeki bütünlüğün, akışın ne anlama geldiğini daha iyi anlarız.
- o Gelin Anadolu'yu, Balkanları bir bütün olarak görelim, tekrar Ohri'ye dönelim. Ohri'de bir başka batan güneşte, düşüncelerimizi, anılarımızı bir kez daha gözden geçirelim.
- o Evler, dar sokakların dışında, Yugoslavya'nın Vişegrad kentinde geçmiş, bir başka kimlikle, bir başka özellikle çıkar karşımıza. Drina köprüsü bugün, iki ünlü sanatçının adını simgeler. Çağların, kubbelerin mimarı Sinan, akıp giden zaman içinde bu köprüsüyle, kültürlerin birbirine güçlü bağlanmasını sağlamış gibidir. Kuşkusuz o yıllarda, Ivo Andriç'in, "Drina Köprüsü" adlı eseriyle 1961 Nobel Edebiyat Ödülü'nü alacağını, Mimar Sinan da düşünemezdi.
- o Sulardan sulara, köprülerden köprülere, kentlerden kentlere yol bulup dolaştıkça insan, Balkanlarda doğudan batıya akıp gelen değerlerin evlerle sınırlanmadığını görür. Yaşama kültürünün en sıcak simgesi evler kadar, dönün Osmanlı kentlerinin ticaret merkezleri de renkli bir yaşamı sergiler. Saraybosna'daki (Sarajevo) çarşı, dünden bugüne çok şey değişse de, gene geçmişin izlerini günümüze taşır. Kültürlerin kaynaşmasından çıkan çeşitliliğin, zenginliğin sonuçlarını görmemizi sağlar.
- o Saraybosna'da çarşı-pazarın gürültüsünden sıyrılan güneş ise, her biri başlıbaşına bir heykel gibi duran mezartaşlarında son ışıklarıyla farklı bir görünüm verir. Buraların da kentlerin kimliğinden kopmaz bir parça olduğunu göstermeye çalışır.
- o Bu kez yukarlardan aşağılara, Üsküp'ün (Skopje) Kalesinden sulara baktığımızda, kalenin her mazgalından bir caminin minaresi görünümüne girer. Bütün kentin kubbe ve minarelerle nasıl bütünlüğe ulaştığını, ancak kaleden bakınca anlar insan. Vardar ırmağı üzerindeki köprü ise, iki yakayı Fatih Sultan Mehmet döneminden beri birbirine bağlar.
- o Vardar'ın ardından Neretva ırmağı ise, Mostar'daki köprü ile kimlik kazanmış gibidir. Doğanın güzelliği, insanoğlunun akli ve becerisi ile ancak böyle uyum sağlayabilir. Böyle bir uyum, çağları, kültürleri birbirine bağlar, insanların daha doğru, daha güzel şeyler düşünmesine olanak sağlar. Böylesi bir yerde, yaşamın başka olduğu, ilk anda kendini ele verir. Bir bakıma, yaşamımızda incelikler egemen olduğunda, nasıl bir dünyamız olacağını simgesi gibidir Mostar Köprüsü.

O, artık ünlü Mimar Sinan döneminde mimar Hayrettin'in bir 16. yüzyıl ürünü olmaktan çıkar, tüm dönemleri, insanları ısıtır, birbirine bağlar. Çevresinde sağlıklı korunmuş kentle kopmaz bir bütün oluşturur. Bir süre sonra, insan elinin, insan becerisinin ürünü olduğuda unutulur. Yaşamın kopmaz bir parçası olur. Günün her değişen ışığında, yeni bir kimlikle varlığını kanıtlar. Gündüz gece bu saltanatını sürdürür.

- o Mohaç, Peç, Budapeşte, Viyana, Roma, Floransa, Venedik, Bilagay, Kalkandelen, Poçitel, Ohri, Vişegrad, Saraybosna, Üsküp, Mostar'dan gelin İstanbul'da Topkapı Sarayı'nın Bağdad Köşkü'ndeki bir sedirde veya Haliç'te Aynalıkavak Kasrı'nda sanatçı Sultan 3. Selim'in beste yaptığı odanın sedirlerinde dinlenelim. Doğudan Batıya, Batıdan Doğuya kültür adına nelerin gidip geldiğini, bir kez daha gözden geçirelim. Unuttuklarımızı, atladıklarımızı anımsamaya çalışalım.
- o Safranbolu'daki bir evin sedirinden, Ohri'deki evin sedirine uzanan uzun yolu zamana bırakalım.
- o Topkapı Sarayı'ndan çıkıp özellikle 17. yüzyıldan sonra Boğaziçi'ne yönelen sultanların hangi duygular ve etkilerle bu kararı aldıklarını öğrenmeye çalışalım.
- o Sultan Abdülmecit'in, 1856 yılında yapımı biten Boğaziçi'ndeki görkemli Dolmabahçe Sarayı'nda, Sedirten Sandalyeye geçişinin uzun serüvenini, değişimin nedenlerini bulmaya çalışalım.
- o İlginç bahçeleri, tuğralarla bezeli cepheleriyle Dolmabahçe Sarayı'nın, günün değişen her ışığında İstanbul'un "en büyük caddesi", en büyük kültür suyu Boğaziçi ile kurduğu ilişkinin, getirdiği yeni değerlerin kaynaklarına yönelelim.
- o Osmanlı İmparatorluğu'nun, özellikle 18. yüzyıl'ndan itibaren Fransa ile başlayan yakın ilişkilerinin mimarlıktaki sonuçlarını, Paris'teki Versailles Sarayı'nın cephelerinde, görkemli bahçelerinde arayalım. Gene bize sular yol gösterebilir.
- o Geçen zaman içinde Paris'te, Seine nehri üzerindeki köprülerden artık nelerin geçtiğini, bir bir izleyelim.
- o Toprağın üstü kadar altının da değerlendirildiği günlere gelindiğinde ²Paris'in yaşamında bulunmayan metro istasyonlarının bile nasıl bezendiğini görmeye çalışalım.
- o Her kentte değişik örneklerini gördüğümüz, kentleri onlarla birbirine bağladığımız ilanlar, lambalar ve benzeri öğelerle zamanı günümüze çekelim.
- o Paris'in simgelerinden, bu yıl 100 yaşına giren Eyfel (Eiffel) ile birlikte, sanayi devrimi öncesi ve sonrası gelişmelerin sonuçlarını, İstanbul'da, Galata Köprüsü'nde balık avlayanların arasına karışarak bulmaya çalışalım. Mostar, Drina gibi taştan köprülerin, artık yerlerini neden demir köprülere

bu aralıkta, geçen tarih aralığında arayalım.

- o Bir yanda kültür gl Akdeniz, te yanda Tuna ve benzeri bütün büyük sular toplayarak gelen Karadeniz'in kaynaştğı Boğaziçi'nde, yeni köprüyle, zaman tamamlamaya çalışalım. 1867 ylndaki gezisi Avrupa'da yankılar yapan Sultan Abdülaziz'in yaptrdğı nl Beylerbeyi Yazlık Sarayı'nda, tpk bir süre konuk olan İmparatoriçe jeni (Eugenie) gibi biz de, Boğaziçi'nden sarayın içine ve bahçelerine taşınan sulara bırakalım kendimizi.
- o Uzakların kısa klndğı, herşeyin aynı günde her yerde duyulduğu çağımızda, tarihin derinliğinden, suyun mavisinden, geçmişin-geleceğe doğru aktarılmasndan yana olmanın tek çıkar yol olduğunu, yeşili tüketmeden, iimize çektiğimiz havayı kirletmeden yaşanabileceğini, Beylerbeyi Sarayı'nın bir sandalyesinde düşünmeye, kültürlerin sınır tanımaz zenginliğinin ne anlama geldiğini çözmeye çalışalım...
- o 1911 yılından beri, Boğaziçi'nin iki yakasına gidip gelen, "artık kendisi de bir Boğaziçi olan" yaşlı Güzelhisar Vapuru, suyun her ışıkta değişen mavisiiyle birlikte, Sedirten Sandalyeye geçmenin nedenlerini son olarak bir de kendi gözüyle birzeler aıklasas....

3
bizlere

3